

Vendim nr. 27 datë 11.04.2024

(V-27/24)

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga: Holta Zaçaj, Kryetare, Marsida Xhaferllari, Fiona Papajorgji, Elsa Toska, Sonila Bejtja, Sandër Beci, Ilir Toska, Marjana Semini, Genti Ibrahimimi, anëtarë, me sekretare Belma Lleshi, në datën 11.04.2024 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 2 (J) 2023 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: JULIAN ÇELA

SUBJEKT I INTERESUAR:

SHOQËRIA “ALB-EDILIZIA” SH.P.K., në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 23/8, datë 19.01.2023 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 15, 42, pika 2, 44, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6, pika 1, i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); nenet 27, 50, pika 4, 71, pika 1 dhe 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatorin e çështjes Genti Ibrahimimi, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkesit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, konstatoi mungesën e prapësimeve me shkrim të subjektit të interesuar, shoqërisë “Alb-Edilizia” sh.p.k., si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi Julian Çela ka qenë i punësuar pranë shoqërisë “Alb-Edilizia” sh.p.k. në pozicionin e juristit, në bazë të kontratës së punës të datës 01.11.2013. Për shkak të një shpërthimi me eksploziv, të ndodhur në datën 26.02.2014, në ambientet e punëdhënësit kërkuesi është dëmtuar rëndë, duke humbur të dyja anësitë inferiore. Për këtë arsye ai u është nënshtruar ndërhyrjeve dhe trajtimeve spitalore dhe farmaceutike. Në lidhje me këtë ngjarje Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë ka regjistruar procedimin penal nr. 1628 të vitit 2014 për dyshime për veprën penale “Vrasja e mbetur në tentativë në rrethana të cilësuar”, të parashikuar nga neni 79/dh i Kodit Penal. Duke pretenduar se dëmtimi i tij ka ndodhur në ambientet e punës dhe se punëdhënësi nuk i ka ofruar asnjë ndihmë për të përballuar shpenzimet për mjekimin dhe ato për trajtimin e tij, në dhjetor të vitit 2015 kërkuesi i është drejtuar gjykatës me kërkesëpadi me objekt detyrimin e palës së paditur, shoqërisë “Alb-Edilizia” sh.p.k., t’i paguajë dëmin real pasuror dhe jopasuror, biologjik, moral dhe ekzistencial, shpenzimet farmaceutike dhe spitalore, si dhe shpenzimet e avokatit. Mbi këtë kërkesëpadi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë është regjistruar çështja nr. 15007/4501 akti, datë 18.12.2015.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 5485, datë 24.06.2016, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë, me arsyetimin se asnjë veprim i kryer nga shoqëria nuk i ka shkaktuar dëm paditësit (kërkuesit) dhe se nuk u provua se pasoja e ardhur ka lidhje me veprimet të drejtpërdrejta dhe me faj të palës së paditur. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim kërkuesi.

3. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 96, datë 24.01.2018, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, duke vlerësuar se paditësi (kërkuesi) nuk ka provuar se i padituri është përgjegjës për dëmin e ardhur dhe për sa kohë nuk provohet veprimi apo mosveprimi i kryer me faj nga i padituri mungon edhe lidhja shkakësore, ndaj padia nuk mund të pranohet. Kundër këtij vendimi në datën 19.03.2018 kërkuesi ka ushtruar rekurs në Gjykatën e Lartë, mbi bazën e të cilit është regjistruar çështja nr. 11243-02058-00-2018, datë regjistrimi 09.07.2018.

4. Në datën 09.12.2022 kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave të gjykimit të çështjes së tij, pasi që nga momenti i regjistrimit të kësaj çështjeje kishte kaluar një periudhë kohë prej 4 vjetësh dhe 6 muajsh, çka përbënte shkelje të afatit 2-vjeçar të parashikuar në nenin 399/2, pika 1, shkronja “b”, të Kodit të Procedurës Civile (KPC).

5. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pasi ka kërkuar mendim nga gjyqtari relator, me vendimin nr. 23/8, datë 19.01.2023, në dhomën e këshillimit, ka vendosur rrëzimin e kërkesës. Kolegji Penal, në vlerësim të standardeve të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*) për afatin e arsyeshëm, ka vlerësuar se çështja nuk paraqitet komplekse dhe nuk konstatohet ndonjë sjellje e palëve që të ketë ndikuar në kohëzgjatjen e procesit. Në lidhje me mosveprimin e gjykatës Kolegji Penal ka vlerësuar se duhet mbajtur në konsideratë stoku i madh i çështjeve të akumuluar dhe ngarkesa totale e gjyqtarit relator dhe se vonesa e gjatë në shqyrtimin e çështjes është rrjedhojë e një problematike të përgjithshme që e kalon rastin konkret. Sipas tij, mosveprimi në këtë rast nuk ka ndodhur për shkaqe subjektive që lidhen me vlerësime dhe qëndrime abuzive të gjyqtarit relator, i cili ka marrë të gjitha masat e nevojshme, duke përcaktuar edhe kritere transparente për shqyrtimin e çështjeve sipas radhës së vjetërsisë së tyre (*shih paragrafët 17, 18 dhe 22 të vendimit të Kolegjit Penal*).

6. Në datën 22.06.2023 kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 26.07.2023. Në datën 30.10.2023 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve, e cila në datën 07.11.2023 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

7. **Kërkuesi**, ka pretenduar, në mënyrë të përmbledhur, se vendimmarrja e kundërshtuar e Gjykatës së Lartë i ka cenuar:

7.1. *Të drejtën për proces të rregullt në drejtim të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm dhe nga një gjykatë e paanshme*, të parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës, pasi Kolegji Penal, ndonëse pranon se rekursi është regjistruar në atë gjykatë në datën 09.07.2018 dhe ende nuk është shqyrtuar, ka vlerësuar kriterin e shqyrtimit të çështjeve në rend kronologjik si të arsyeshëm dhe që siguron barazinë e të gjitha palëve përkundër detyrimeve të parashikuara në ligj. Një arsyetim i tillë nuk mund të pranohet, pasi bie ndesh me dispozitat e ligjit procedural që parashikojnë gjykatën kompetente dhe afatin e shqyrtimit të këtyre kërkesave. Vendimi i kundërshtuar e bën arbitrar qëndrimin e Gjykatës së Lartë, duke i mohuar kërkuetit të drejtën për të

kërkuar shpërblim të drejtë dhe duke mos i caktuar një datë për gjykimin e çështjes së tij.

7.2. *Të drejtën për t'u zhdëmtuar në përputhje me ligjin*, të parashikuar nga neni 44 i Kushtetutës, për sa kohë që e drejta për shpërblim të drejtë, në kuptim të neneve 399/3, 399/4, pika 2 dhe 399/6, pikat 2 dhe 3, të KPC-së, i lind kërkuesit pasi të pajiset me një vendim të formës së prerë të gjykatës kompetente për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe për përshpejtimin e procesit gjyqësor.

8. **Subjekti i interesuar, shoqëria “Alb-Edilizia” sh.p.k.**, nuk ka paraqitur prapësime me shkrim, edhe pse është njoftuar rregullisht.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

9. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

10. Kërkuesi, si bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi është palë ndërgjyqëse në procesin gjyqësor në Gjykatën e Lartë, për të cilin ka ngritur pretendime në drejtim të standardit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm.

11. Një kriter tjetër është edhe ai për *shterimin e mjeteve juridike efektive*, i parashikuar nga nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neni 71/a, pika 1, shkronja “a”, i ligjit nr. 8577/2000, që kërkon shfrytëzimin në rrugë normale të mjeteve juridike efektive, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Gjykata vëren se pas ndryshimeve që iu bënë KPC-së me ligjin nr. 38/2017, ajo ka mbajtur qëndrimin se nuk mund të investohej drejtpërdrejt për shqyrtimin e kërkesave për

konstatimin e cenimit të së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm, duke arsyetuar se legjislacioni i brendshëm parashikon tashmë mjete juridike që i ofrojnë individit rezultate konkrete për rivendosjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr. 3, datë 11.02.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, individi duhet t'u drejtohet gjykatave të zakonshme, në përputhje me parashikimet e KPC-së, dhe vetëm pasi të ketë shteruar garancitë e mbrojtjes që i ofrohen nga juridiksioni i zakonshëm gjyqësor, ai mund të vërë në lëvizje gjykimin kushtetues (*shih vendimet nr. 44, datë 26.09.2023; nr. 2, datë 17.02.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata vëren se kërkuesi i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual pasi ka paraqitur më parë kërkesë në Gjykatën e Lartë, në zbatim të nenit 399/6 të KPC-së, për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e shqyrtimit të çështjes së tij të regjistruar në atë gjykatë, për të cilën Kolegji Penal, me vendimin nr. 23/8, datë 19.01.2023, ka vendosur rrëzimin e saj. Për rrjedhojë, i vetmi mjet në dispozicion të kërkuesit për rivendosjen e së drejtës së pretenduar të cenuar është ankimi kushtetues individual.

13. Për sa i përket legjitimitetit *ratione temporis* Gjykata vëren se vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë është i datës 19.01.2023, kurse kërkesa është paraqitur Gjykatë në datën 20.06.2023. Sipas kërkuesit, ai është njohur me vendimin në datën 03.03.2023 përmes shërbimit postar. Për të provuar këtë pretendim ai ka paraqitur bashkëlidhur kërkesës zarfin e komunikimit të vendimit të kundërshtuar, në të cilin rezulton vula e Gjykatës së Lartë, ku ndodhet shënimi “23/8”, si dhe vula e zyrës postare që i korrespondon datës 27.02.2023. Me shkresën nr. 5013/1 prot., datë 18.10.2023, Gjykata e Lartë, në përgjigje të kërkesës së Gjykatës, ka dërguar kopje të akteve të dosjes gjyqësore që i përket vendimit nr. 23/8, datë 19.01.2023, ku rezulton edhe kopje e dëftesës së komunikimit të këtij vendimi drejtuar avokatit të kërkuesit. Duke konsideruar datën e njoftimit shkresor të vendimit si datën në të cilën kërkuesi është njohur efektivisht me vendimin, si edhe duke pasur parasysh se jemi para një shkeljeje vazhduese, Gjykata vlerëson se ankimi kushtetues individual është paraqitur brenda afatit 4-mujor të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

14. Për sa i takon legjitimitetit *ratione materiae*, në thelb, objekt i ankimit kushtetues individual është kohëzgjatja e shqyrtimit të çështjes së kërkuesit të regjistruar në Gjykatën e Lartë, për të cilën ende nuk ka një vendimmarrje dhe as një datë të planifikuar për shqyrtimin e saj. Kërkuesi ka pretenduar se qëndrimi i Kolegjit Penal që ka vendosur rrëzimin e kërkesës nuk është i drejtë dhe ka interpretuar gabim dispozitat procedurale, për rrjedhojë i ka cenuar edhe të drejtën për të përfituar shpërblim të drejtë dhe për të pasur një datë të gjyqimit të çështjes së tij. Për

rrjedhojë, Gjykata do t'i vlerësojë pretendimet e kërkuarit vetëm në këndvështrim të kohëzgjatjes së procesit gjyqësor të kundërshtuar, të cilat, në kuptim të neneve 42 dhe 131, pika 1, shkronja "F", të Kushtetutës, bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për shqyrtimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm

15. Sipas kërkuarit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, ndonëse pranon se rekursi është regjistruar në atë gjykatë në datën 09.07.2018 dhe ende nuk është shqyrtuar, ka vlerësuar kriterin e shqyrtimit të çështjeve në rend kronologjik si të arsyeshëm dhe që siguron barazinë e të gjitha palëve përkundër detyrimeve të parashikuara në ligj. Po sipas tij, një arsyetim i tillë nuk mund të pranohet, pasi bie ndesh me dispozitat e ligjit procedural që parashikojnë gjykatën kompetente dhe afatin e shqyrtimit të këtyre kërkesave. Sipas kërkuarit, vendimi i kundërshtuar e bën arbitrar qëndrimin e Gjykatës së Lartë, duke i mohuar atij të drejtën për të kërkuar shpërblimin e drejtë dhe duke mos i caktuar një datë për gjykimin e çështjes së tij. Sipas tij, kjo e drejtë i lind pasi të pajiset me një vendim të formës së prerë për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përsheptimin e procesit gjyqësor.

16. Neni 42 i Kushtetutës parashikon, ndër të tjera, se kushdo për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave të tij kushtetues dhe ligjorë ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka vlerësuar se kohëzgjatja e gjykimit, normalisht, llogaritet nga momenti i fillimit të procesit gjyqësor deri në dhënien e vendimit dhe se në kohëzgjatjen e përgjithshme të gjykimit nuk përjashtohen vonesat e shkaktuara nga zbatimi i reformës në drejtësi, pasi barra e këtyre vonesave nuk duhet të zhvendoset te palët ndërgjyqëse (*shih vendimet nr. 46, datë 03.10.2023; nr. 6, datë 16.02.2023; nr. 13, datë 26.05.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuari i është drejtuar gjykatës së shkallës së parë me kërkesëpadi me objekt detyrimin e punëdhënësit të tij (subjektit të interesuar) t'i paguajë dëmin real pasuror dhe jopasuror, biologjik, moral dhe ekzistencial, shpenzimet farmaceutike dhe spitalore për shkak të dëmtimeve të pësuar në vendin e punës, si dhe shpenzimet e avokatit. Kjo çështje është regjistruar në atë gjykatë në datën 18.12.2015 dhe me vendimin nr. 5485, datë 24.06.2016 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë. Mbi ankimin e kërkuarit Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 96, datë 24.01.2018, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë. Mbi bazën e rekursit të kërkuarit në Gjykatën e

Lartë është regjistruar çështja nr. 11243-02058-00-2018, datë regjistrimi 09.07.2018 dhe sipas të dhënave të publikuara në faqen zyrtare të asaj gjykate ajo rezulton me statusin “*në proces*”, pra për të nuk ka ende një vendimmarrje. Gjykata vlerëson të theksojë se në rastin konkret, duke pasur parasysh se pretendimet e kërkuesit në ankimin kushtetues kanë të bëjnë me kohëzgjatjen e shqyrtimit të rekursit të tij në Gjykatën e Lartë, i cili është në pritje të shqyrtimit prej më shumë se 5 vjetësh, ajo do të ndalet vetëm në vlerësimin e kohëzgjatjes së këtij procesi.

18. Gjykata vëren se me ndryshimet e KPC-së të vitit 2017, në parashikimet ligjore për mjetet e ankimit për konstatimin e shkeljeve të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm, ligjvënësi ka përcaktuar afatin 2-vjeçar për përfundimin e gjykimit civil në Gjykatën e Lartë, që zgjatet edhe me 1 vit e 6 muaj të tjerë në rastin kur çështjet gjyqësore janë ende në proces gjykimi në kohën e hyrjes në fuqi të këtyre ndryshimeve (neni 109 i ligjit nr. 38/2017), siç është edhe çështja e kërkuesit. Gjykata, duke iu referuar kohëzgjatjes së shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë konstaton se në atë shkallë të gjykimit është tejkaluar afati i parashikuar për këtë lloj gjykimi nga KPC-ja.

19. Gjykata ka konstatuar tashmë, në parim, gjatë shqyrtimit të çështjeve që lidhen me kohëzgjatjen e paarsyeshme të gjykimit, se vonesat janë pasojë e ngarkesës së lartë në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm të shkaktuar nga zbatimi i reformës në drejtësi. Gjykata ka pohuar edhe se pavarësisht rëndësisë dhe përfitimeve që sjellin reformat në sektorin e drejtësisë, ligjvënësi ka për detyrë të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike, me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht (*shih vendimet nr. 2, datë 17.02.2022; nr. 37, datë 05.11.2021; nr. 35, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithsesi, kjo gjendje është duke zgjatur prej disa vitesh prandaj dhe metodat e identifikuar nga vetë gjykatat dhe Këshilli i Lartë Gjyqësor, në cilësinë e organit kushtetues që ka përgjegjësinë për të siguruar mbarëvajtjen e pushtetit gjyqësor (neni 147, pika 1, i Kushtetutës), tregojnë se mekanizmat e parashikuar nga nenet 399/1-399/12 të KPC-së i shërbejnë një kohe normale të veprimtarisë gjyqësore, pra jo situatës së jashtëzakonshme, në pikëpamje të volumit, që ndodhet tashmë sistemi i drejtësisë (*shih vendimet nr. 68, datë 07.12.2023; nr. 61, datë 20.11.2023; të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Në vështrim të standardeve të mësipërme, për të vlerësuar nëse në rastin në shqyrtim ka pasur tejzgjajtje të paarsyeshme të afatit, pra nëse kërkuesit i është cenuar e drejta kushtetuese për proces të rregullt në këtë aspekt, Gjykata do të analizojë rrethanat e veçanta të çështjes konkrete dhe kriteret e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese që lidhen me: (i) sjelljen e kërkuesit; (ii)

kompleksitetin e çështjes; (iii) sjelljen e autoriteteve; (iv) rëndësinë e asaj çfarë rrezikon kërkuesi (*shih vendimet nr. 68, datë 07.12.2023; nr. 6, datë 16.02.2023; nr. 13, datë 26.05.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në lidhje me *sjelljen e kërkuesit* Gjykata vëren se ai është pala që ka vënë në lëvizje procesin gjyqësor për të cilin ka kërkuar kohëzgjatjen e paarsyeshme. Pasi është njohur me vendimet e gjykatave të zakonshme që kanë rrëzuar kërkesëpadinë, kërkuesi i ka kundërshtuar ato në gjykatat më të larta, duke shteruar mjetet e zakonshme të ankimit që u njihen palëve në procesin gjyqësor nga legjislacioni procedural civil. Pasi çështja e tij është regjistruar në Gjykatën e Lartë dhe është në pritje të planifikimit të datës për shqyrtimin e rekursit, kërkuesi i është drejtuar po asaj gjykate me kërkesën e datës 09.12.2022 për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave, në përputhje me parashikimet e neneve 399/1 e vijues të KPC-së. Pasi është njohur me vendimin e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, që ka vendosur rrëzimin e kësaj kërkesë, ai ka paraqitur ankim kushtetues individual me të njëjtin objekt.

22. Gjykata vëren se edhe Kolegji Penal, në vendimin e tij, referuar elementeve të përcaktuara nga praktika e GJEDNJ-së në lidhje me standardin e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, ka vlerësuar se çështja nuk rezulton të jetë pezulluar ose shtyrë për shkak të kërkesave të palës kërkuese dhe nuk konstatohet ndonjë sjellje e palëve që të ketë ndikuar në kohëzgjatjen e procesit, për sa kohë që nga momenti i regjistrimit në Gjykatën e Lartë nuk është kryer asnjë veprim (*shih paragrafin 17 të vendimit të Kolegjit Penal*). Për rrjedhojë, në vlerësimin e Gjykatës kërkuesi ka vepruar në përputhje me të drejtat e tij procedurale dhe nuk rezulton të jetë bërë shkak ose të ketë shkaktuar vonesa në gjykimin e çështjes.

23. Për sa i takon *kompleksitetit të çështjes* Gjykata vlerëson të theksojë qëndrimin se ai nuk mbartet në të njëjtën mënyrë në çdo shkallë të gjykimit, por varet nga faza në të cilën ndodhet shqyrtimi i çështjes dhe shkalla e gjykimit në të cilën kërkohet konstatimi i kohëzgjatjes së paarsyeshme. Në këtë kuptim, gjykimi në gjykatën e ligjit nuk mund të thuhet se paraqet të njëjtat elemente kompleksiteti si në shkallët e tjera të gjykimit (*shih vendimin nr. 46, datë 03.10.2023 të Gjykatës Kushtetuese*). Në lidhje me çështjen konkrete në shqyrtim, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje për shqyrtimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesi për kundërshtimin e vendimeve të gjykatave të faktit, të cilat kanë vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë së paraqitur prej tij për detyrimin e palës së paditur që t'i paguajë dëmin real pasuror dhe jopasuror, biologjik, moral dhe ekzistencial, si dhe shpenzimet farmaceutike dhe spitalore, me arsyetimin se nuk është provuar asnjë veprim i kryer nga shoqëria që t'i ketë shkaktuar dëm paditësit (kërkuesit), pra pasoja

të ardhura nga veprime të drejtpërdrejta dhe me faj të palës së paditur. Për rrjedhojë, nga aktet e administruara nga Gjykata për nevoja të këtij gjykimi, nuk konstatohet që çështja të paraqesë, në dukje, ndonjë kompleksitet që të justifikojë kohëzgjatjen e saj. Gjykata vëren se edhe Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, referuar elementeve që përcaktojnë arsyeshmërinë e kohëzgjatjes së procesit gjyqësor, ka vlerësuar se çështja konkrete nuk paraqitet shumë komplekse për nga natyra e saj (*shih paragrafin 17 të vendimit të Kolegjit Penal*).

24. Për sa i përket *sjelljes së autoriteteve*, duke mbajtur në konsideratë sa është theksuar më sipër për situatën aktuale të ngarkesës së sistemit gjyqësor (*shih paragrafin 19 të vendimit*), Gjykata vëren, referuar rrethanave të çështjes konkrete, se çështja e kërkuarit është në shqyrtim në Gjykatën e Lartë prej më shumë se 5 vjetësh pa një vendimmarrje të asaj gjykate. Gjykata e Lartë, për sa i përket kërkesës për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurave, ka vlerësuar se është në pamundësi objektive të përshpejtojë gjykimin. Edhe pse ajo ka analizuar në vendim elementet e standardit kushtetues të gjykimin brenda një afati të arsyeshëm, argumenti kryesor, i cili qëndron në thelb të vendimit, lidhet me pamundësinë objektive të gjyqtarit, të shkaktuar nga efektet e zbatimit të reformës, për shkak të volumit të lartë të çështjeve që ka në shqyrtim, ndërkohë që ai është duke zbatuar kriterin e radhës së vjetërsisë së çështjeve të caktuara në cilësinë e gjyqtarit relator. Në analizë të të dhënave të mësipërme, Gjykata vlerëson se kohëzgjatja e gjykimin të çështjes së kërkuarit lidhet me ngarkesën e lartë në Gjykatën e Lartë dhe të gjyqtarit relator, të shkaktuar nga zbatimi i reformës në drejtësi.

25. Së fundmi, në lidhje me *rëndësinë e asaj çfarë rrezikon kërkuari*, Gjykata, në përputhje me praktikën e GJEDNJ-së, ka vlerësuar se për disa çështje ka interes veçanërisht të lartë nisur nga interesi i kërkuarit, mes të tjerash edhe për procedurat e kompensimit për dëmtime të shëndetit. Gjykata, referuar akteve të dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi, vëren se kërkuari për shkak të dëmtimeve të pësuar ka marrë statusin e personit me aftësi të kufizuara. Po kështu, referuar thelbit të pretendimeve të parashtruara në ankimin kushtetues, Gjykata vëren se kërkuari e ka lidhur të drejtën e tij, në thelb, me zhdëmtimin e dëmit të shkaktuar nga dëmtimet fizike të pësuar gjatë ushtrimit të detyrës pranë palës së paditur (punëdhënësit). Edhe pse çështja e kërkuarit, për nga natyra e saj, nuk përfshihet në kategorinë e çështjeve që Gjykata e Lartë ka përcaktuar se duhet të shqyrtohen me përparësi, duke pasur parasysh jo vetëm statusin e kërkuarit si person me aftësi të kufizuara, por edhe interesin e tij të lartë vetjak për shkak të natyrës së kësaj çështjeje, si edhe referuar faktit se Gjykata e Lartë nuk ka ndërmarrë ende

ndonjë veprim për caktimin e datës së shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuesi, Gjykata vlerëson se kjo çështje duhet të ketë përparësi në radhën e shqyrtimit të saj.

26. Për sa më sipër, duke vlerësuar së bashku përfundimet e analizës të secilit prej kritereve të mësipërme që janë përcaktuese të kohëzgjatjes së arsyeshme të procesit, Gjykata çmon se në rrethanat e rastit konkret, në kuptim të rëndësisë së asaj çfarë rrezikon kërkuesi, Gjykata e Lartë ka tejkaluar kufirin kohor të arsyeshëm në aspektin kushtetues, prandaj kërkesa pranohet.

27. Për rrjedhojë, bazuar në nenin 81, pika 3, të ligjit nr. 8577/2000, Gjykata çmon se kjo çështje duhet të shqyrtohet me përparësi nga Gjykata e Lartë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

V E N D O S I:

1. Pranimin e kërkesës.
2. Shfuqizimin e vendimit nr. 23/8, datë 19.01.2023 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
3. Konstatimin e cenimit të së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm në Gjykatën e Lartë.
4. Detyrimin e Gjykatës së Lartë për të gjykuar çështjen gjyqësore nr. 11243-02058-00-2018 me përparësi.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 11.04.2024

Shpallur më 09.05.2024

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes nr. 2 (J) 2023 të Regjistrisë Themeltar që i përket kërkuesit Julian Çela, me objekt: “*Shfuqizimi i vendimit nr. 23/8, datë 19.01.2023 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë*”, jemi kundër qëndrimit të shumicës, pasi vlerësojmë se kërkesa duhej të ishte rrezuar për shkak se në drejtim të vlerësimit të kohëzgjatjes së arsyeshme të procesit gjyqësor të kundërshtuar nuk është plotësuar kriteri i rëndësisë së asaj çfarë rrezikon kërkuesi. Për këtë arsye, çmojmë të shprehemi me mendim pakice.

2. Duke iu referuar rrethanave të çështjes konkrete në shqyrtim, siç ka konstatuar edhe shumica, në rastin konkret procesi i kundërshtuar nga kërkuesi në Gjykatën e Lartë, ku rekursi i paraqitur prej tij është në pritje të shqyrtimit të tij edhe pse ka kaluar një periudhë kohore prej më shumë se 5 vjetësh, është në tejkalim të afatit të parashikuar për këtë lloj gjykimi nga KPC-ja. Megjithatë, kjo, në vetvete, nuk përbën argument për të deklaruar kohëzgjatjen e paarsyeshme të procesit, për sa kohë që për të arritur në një vlerësim të tillë nevojitet të vlerësohen kriteret e përcaktuara në jurisprudencën kushtetuese, në përputhje me atë të GJEDNJ-së, konkretisht ato që kanë të bëjnë me: (i) sjelljen e kërkuesit; (ii) kompleksitetin e çështjes; (iii) sjelljen e autoriteteve; (iv) rëndësinë e asaj çfarë rrezikon kërkuesi.

3. Për sa u përket tre kritereve të para, bashkohemi me shumicën në vlerësimin që ajo i ka bërë sjelljes së kërkuesit dhe asaj të autoriteteve, si edhe kompleksitetit të çështjes. Megjithatë, ne ndahemi nga qëndrimi i shumicës në lidhje me kriterin e katërt, pra atë të rëndësisë së asaj çfarë rrezikon kërkuesi nga kohëzgjatja e procesit të kundërshtuar.

4. Sipas shumicës, referuar akteve të dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi, kërkuesi për shkak të dëmtimeve të pësuar ka marrë statusin e personit me aftësi të kufizuara. Po kështu, referuar thelbit të pretendimeve të parashtruara në ankimin kushtetues, ai e ka lidhur të drejtën e tij, në thelb, me zhdëmtimin e dëmit të shkaktuar nga dëmtimet fizike të pësuar gjatë ushtrimit të detyrës pranë palës së paditur (punëdhënësit). Po sipas shumicës, edhe pse çështja e kërkuesit, për nga natyra e saj, nuk përfshihet në kategorinë e çështjeve që Gjykata e Lartë ka përcaktuar se duhet të shqyrtohen me përparësi, duke pasur parasysh jo vetëm statusin e kërkuesit si person me aftësi të kufizuara, por edhe interesin e tij të lartë vetjak për shkak të natyrës së kësaj çështjeje, si edhe referuar faktit se Gjykata e Lartë nuk ka ndërmarrë ende ndonjë veprim për caktimin e datës së shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuesi, kjo çështje duhet të ketë

përparësi në radhën e shqyrtimit të saj (*shih paragrafin 25 të vendimit*). Gjykata ka theksuar se kriteri rëndësisë së asaj çfarë rrezikon kërkuesi përbën një aspekt të rëndësishëm të vlerësimit të kohëzgjatjes së arsyeshme të gjykimit. Megjithatë, Gjykata ka pohuar se disa kategori çështjesh, për shkak të natyrës së tyre, kërkojnë përsheptim të posaçëm të gjykimit dhe në këto raste duhet të merret parasysh ajo çfarë përbën rrezik për pozitën e kërkuesit në procesin gjyqësor, pra rëndësia për kërkuesin e së drejtës objekt gjykimi. Kjo do të thotë se disa çështje që lidhen me interesa “vetjakë e jetësorë”, siç janë ato të kujdestarisë, marrëdhëniet e punës, duhet të trajtohen me përparësi dhe shpejtësi të veçantë, të cilat duhet të mbahen në konsideratë gjatë gjykimit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 6, datë 16.02.2023; nr. 35, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë drejtim është theksuar se disa çështje kanë interes veçanërisht të lartë nisur nga interesi i kërkuesit, të tilla si: mosmarrëveshjet familjare; vërtetimi i amësisë ose atësisë; viktimat e aksidenteve rrugore, të dhunës penale ose dhunës policore; punësimi ose sigurimet shoqërore; heqja e lejes për të ushtruar profesionin; qëndrimi i të akuzuarve në paraburgim; çështjet e personave që vuajnë nga sëmundje të pashërueshme; procedurat e kompensimit për dëmtime të shëndetit, në veçanti kur ekziston mundësia që kërkuesi të ndërrojë jetë deri në përfundim të procedurave; mosmarrëveshjet familjare për fëmijët; statusin martesor dhe heqjen ose rivendosjen e aftësisë juridike; çështjet e vëna në lëvizje nga të burgosurit për kushte të burgimit, të tilla që cenojnë nenin 3 të KEDNJ-së, të cilat janë edhe më urgjente (*shih vendimin nr. 6, datë 16.02.2023 të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, lista e këtyre çështjeve nuk mund të jetë shteruese dhe verifikimi i kriterit të interesit të kërkuesit në proces verifikohet nga Gjykata rast pas rasti (*shih vendimet nr. 6, datë 16.02.2023; nr. 35, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Në kuptim të sa më sipër, vlerësojmë se natyra e çështjes, në vetvete, nuk është e mjaftueshme për të përcaktuar interesin e lartë vetjak të personit që kërkon përsheptimin e procedurave, por është e nevojshme edhe të provuarit të këtij interesi në drejtim të pasojave të ardhura apo të mundshme për shkak të asaj vonese. Duke pasur parasysh këto elemente, vërejmë se kërkuesi nuk ka parashtruar argumente dhe as ka paraqitur prova në drejtim të asaj çfarë rrezikon për shkak të vonesës së procedurave të shqyrtimit të rekursit të tij nga Gjykata e Lartë.

6. Në drejtim të interesit dhe rrezikut të kërkuesit, duhet pasur parasysh dhe juridiksioni dhe kufijtë e shqyrtimit të çështjes nga Gjykata e Lartë, sikundër edhe fakti se gjykatat e faktit kanë vendosur rrëzimin e padisë së tij, duke vlerësuar se nuk është provuar që dëmtimet e shkaktuara kërkuesit në vendin e tij të punës të kenë ardhur si pasojë e veprimeve të drejtpërdrejta

dhe me faj të punëdhënësit të paditur. Po kështu, merr rëndësi edhe fakti se kërkuesi nuk ka një vendim gjyqësor që t'i ketë njohur atij të drejtën për dëmshpërblim nga pala e paditur, ndaj nuk mund të arrihet në përfundimin se vonesa në shqyrtimin e çështjes në Gjykatën e Lartë krijon për atë implikime në lidhje me përfitimin në kohë të masës së dëmshpërblimit.

7. Në vlerësimin tonë si gjyqtarë në pakicë, në drejtim të kriterit të rëndësisë së asaj çfarë rrezikon kërkuesi për shkak të vonesës së Gjykatës së Lartë për shqyrtimin e rekursit të tij, në kontekst të rrethanave të rastit, ai nuk ka argumentuar dhe provuar rrezikun për interesat e tij “vetjakë e jetësorë”, të cilat kërkojnë trajtimin me përparësi dhe shpejtësi të veçantë të çështjes së tij.

8. Për sa më sipër, duke pasur parasysh kriteret që shqyrtohen për vlerësimin e arsyeshmërisë së kohëzgjatjes së shqyrtimit të rekursit në Gjykatën e Lartë, në rastin konkret, në drejtim të rëndësisë së asaj çfarë rrezikon kërkuesi, mbajtëm qëndrimin se nuk ka cenim të së drejtës për proces të rregullt në aspekt të kohëzgjatjes së arsyeshme të gjykimit, ndaj kërkesa duhej të ishte rrëzuar.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtar: Ilir Toska